

Streszczenie popularnonaukowe

Celem projektu jest odtworzenie tożsamości społecznej wojownika i osadzenie jej w pierwotnym społecznym kontekście, związanym ze pradziejowymi społecznościami kultury ceramiki sznurowej z obszaru Małopolski. Ze względu na występowanie znacznych różnic w pochówkach męskich przyjęto, że w obrębie omawianej kultury archeologicznej funkcjonowały co najmniej dwa różne warianty męskiej tożsamości społecznej, w tym jeden najprawdopodobniej związany z wojną. Odtworzenie owej wojowniczości zostanie przeprowadzone w dwojaki sposób, uwzględniający dwa różne wymiary tożsamości społecznej, tzn. kulturowy, konstruowany za pomocą określonych kategorii kultury materialnej oraz fizyczny, związany z kondycją, stanem zdrowia oraz budową człowieka. Rekonstrukcja wymiaru kulturowego opiera się na analizie porównawczej wybranych cech pochówków, takich jak wiek, sposób ułożenia zwłok, orientacja ciała względem stron świata, typy oraz liczba wyposażenia grobowego, etc. Na tej podstawie zostaną wydzielone zestawy przedmiotów związanych wyłącznie z domniemanymi wojownikami, na których podstawie zostaną również odtworzone role społeczne, związane z badanym typem tożsamości. Natomiast odtworzenie fizycznego aspektu wojowniczości wymaga zastosowania bioarcheologicznych metod analizy wybranych cech szkieletu. Na podstawie badań geometrii przekrojów kości długich zostaną ocenione różne formy aktywności, które zmarły wykonywał za życia. Dzięki temu będzie można ocenić, czy broń, z którą chowano niektórych mężczyzn, była przez nich faktycznie wykorzystywana, czy też może stanowiła jedynie materialny wyznacznik przynależności np. do elitarnej podgrupy społecznej. Z kolei na podstawie badania zębów można zrekonstruować ogólną kondycję zdrowotną człowieka oraz w pewnym stopniu wnioskować o jego diecie. Informacje te zostaną wykorzystane do porównania ogólnego stanu zdrowia i nawyków żywieniowych populacji szkieletowych, reprezentujących dwa hipotetyczne typy męskiej tożsamości, tj. wojowników i mężczyzn nie trudniących się walką.

Niniejszy temat badawczy podjęto ze względu na nikły stan wiedzy o wojownikach kultury ceramiki sznurowej z obszaru Małopolski. Konstatacja może dziwić, gdyż ze wskazanego regionu pochodzi najliczniejsza w skali kraju próba pochówków związanych z omawianą tradycją kulturową. Postać wojownika pojawiała się jak dotąd w różnych publikacjach, jednak zazwyczaj na marginesie rozważań nad przeobrażeniami struktury społecznej lub jako kategoria porządkująca typologię pochówków. Ze względu na mnogość informacji dotyczących specyfiki odkrytych pochówków oraz dobry stan zachowania substancji kostnej, odtworzenie tożsamości wojownika w obu jej wymiarach – kulturowym i fizycznym – a następnie ocena stopnia, w jakim oba jej aspekty korespondują ze sobą, stanowi realny, a więc możliwy do zrealizowania, a przy tym niezwykle intrygujący problem badawczy.